

дэбют

ДЭБЮТ

Міраслава Навіш

...у пошуках страчанага часу я сягаю
ў іншасьвет, утульны ад твайі цеплыні...

Ёсьць мера любові

Апавяданьне

Дз. Н.

Съяды. Калі крочыш па лужынах, съядоў не застаецца. Я ступаю босымі нагамі ў халодную ваду. На адбітак сонца. Дажджу няма. Толькі ягоныя съяды-лужыны – бліскучыя плямы. Сонца хутка выпарае іх. Разам са сваімі адбіткамі. Басанож я крочу па пыльной дарозе. І вечер пасьпешліва зылізывае мае сагрэтая сонцам съяды.

Маленькая постаць на беразе мора. Гэта я. Ці мая дачка. Ці праста дзяўчынка. Яна нешта крэсъліць на пяску ля самага краю вады. (Мора ціхае). Адна. Сярод бязьмежных пяску і вады. Засяроджана-спакойна крэсъліць нейкія лініі, колцы, кропачкі. Маленечкі чалавечак, яшчэ ня здольны адчуць сваёй пакіну-

тасьці (дарослыя занятыя заўсёднымі клопатамі). Часам дзяўчынка прымружвае вочы ад сонца, пазірае ўдалеч, на мора. Потым зноў упартая выводзіць свой тайнапіс на пяску.

Мабыць, гэта ўсё-ткі я.

На беразе памяці цымяныя дзіцячыя ўражаньні. Яны дзіўна перакрыжоўваюцца з цяперашнімі. Мора зынікае. Наперадзе відаць вялізная лужына. І я рашуча ступаю ў брудную, з пенкай, ваду.

Калісці я дасягну мудрасьці... Пярэсты россып парываньняў і намаганьняў. Разарваная съядомасьць. Я, стомленая, адпрэчваю аб'ектыўныя прычыны і шукаю сапраўдныя (падсъядомыя?) матывы роспачнага неспакою. І – насуперак сабе – ведаю, што выйсьце ня там.

Расчыненая дзверы. Дарога. З лужынамі пасыля начнога дажджу. Я – басанож. У горадзе.

Закон эканоміі моўных сродкаў спрацоўвае на мне. Уся мая істота пратэстуе супраць прамаўлення да абрэзы ветлівага «Дазволь абуцца!» І вось гэты закон я востра адчуваю ступнямі як розынцу тэмператураў халоднай вады і цёплага асфальту. Збочваю ў нейкі бязлюдны завулак, радуючыся яго ранішнім маўклівасці. Каханьне зънерухомела па Бог ведае якіх яшчэ законах. Кроучу ў абызгучаным навакольлі, няўцягна разглядаючы пальцы сваіх ног. Mae босья ногі...

Дзінь-дзінь! Тваё імя зывініць адгалоскам пацалунку. Дзінь-дзінь! Нават прашаптанае, разьбівае зынямеласьць прасторы. Дзінь-дзінь! Я чую вецер. Дзінь-дзінь! Я бачу пару, якая з лянівым уздыхам узынімаеца над вадой. Дзінь-дзінь! Я гучна шлёпаю ў чарговую лужыну. Съмлюся з тваім імем на вуснах, калі разылятаюцца пырскі. Твой невыказны пацалунак!.. Кругі на вадзе з зіхоткай крапкай сонца ўсярэдзіне...

...Ведаеш, колькі важыць твой пацалунак? Слова ў бясслоўнай прасторы...

Якім словам азначыць твоі пацалунак? Як адрозыніць ад усіх астатніх? Як перадаць ягоны пах і прысмак?.. Мірыяды словаў. Матэрыйялізаваныя ў гукі, яны патрапляюць пад знакамітую анігіляцыю. Прамоўленыя, ужо не мае. Яны раствараюцца ў прасторы. Ці нараджаюць новыя... Я падбіраю сваім адчуванням адпаведныя словаў (хто ацэніць іх адэкватнасць?). Нівыказаныя — і невыказныя — слова... Зънясіленая ці не марнай справай, укладаю сэнс у гэты пацалунак. Безабаронны — ад незаконнасці, крохкі — ад імклівасці, няпэўны — ад нечаканасці... Ці зразумееш мяне ты? Ты, чый пацалунак варты слова...

Замест шматзначнай плыні словаў — маўчаньне. Замест выбуху эмоцый — зацятасць. Воплеск — раззлаваныя радкі. Сублімацыя кахання. *Littera scripta manet*. Напісаная застаецца. Я буду верыць у напісаное. Каб праз колькі часу адварнуцца ад яго.

Невыказнае ў словах – адбітак маўчаньня. Чорнае – белае – чорнае. Белае – чорнае – белае. Два кантрастныя вымярэньні колькімернай прасторы быцця. І я старанна перакладаю яе на слова...

Я стаўлю шматкроп'е – мой улубёны знак пунктуацыі. Яму саступае катэгарычная кропка. Хто здольны чуць, той пачуе. З усёй варыянтнасці сэнсаў, мой чалавечка, ты выбярэш праўдзівы. Хто ты, мой спадарожнік? Той, хто са мной побач і падзяляе мой ложак? Ці той, хто, зъняволены свабодай, маўкліва пазірае звонку?..

Мой спадарожнік!

Мы ідзем разам. Ідзем па дарозе, якая вядзе ад нас саміх. Ідзем у іншасцьвет. Страчанае вяртаецца.

Мне цёпла ад тваёй цеплыні. Гэта ледзь не адзінае, што я здольная адчуць, – цяпло...

У спустошаным целе няма душы? Ці – спустошаная душа ня вартая цела? Усё, прапушчанае праз боль, падаецца размытым і бессэнсоўным. Тлум штодзённасці адступае. Праз боль. Усёмагутны, нават існы. Цела падзяляецца на часткі, і кожная жыве сваім жыццём. У якой з іх душа?..

Побач з табой мне цёпла. Кахранье?.. Толькі судакрананье цёплых (ад захапленняня гэтай цеплынёй — вільготных) далоняў. Маіх і тваіх.

У містычнасці мрояў – знакавасць. Судакрананье. Наш крыж?.. Падарунак лёсу за мой боль. За халодны ложак. У раі неўкрыжаваных душаў няма...

Мая съядомасць – адны ростані. У пошуках страчанага часу я сягаю ў іншасцьвет, утульны ад тваёй цеплыні. Уцягнутыя ў колазварот жыццёвых варункаў, мы бlyтаем ілюзію і рэальнасць. Мы намагаемся выратаваць нашыя душы. Хай даруе твой Бог нашае судакрананье!..

Спустошанаесць. Мая душа, і це тое, што павінна быць душою, спустошанае, вынішчанае. Няўжо боль здольны забіць усе адчуваньні і пачуцьці?.. Але гэтая пустэча вяртаецца з зайдросным пастаянствам. Настрой вагаецца ад эйфарычнага да мінусовага, які імкнецца да бясконцасці. Выратавальнае ўсьведамленье асуджанаесці на адзіноту?..

Пустэча. Нават не самота. Менавіта пустэча. Вонкавыя падзеі – дробязь. Пена дзён.

Боль выпіхвае наверх. Ад звыкласці, будзённасці, інерцыйнасці. Ён выштурхнуў мяне – а вакол пустэча... Бездань.

Я запалоненая гэтай пустэчай. Халоднай, мёртвай. Яна вынішчае маю съядомасць.

Мне патрэбная твая — мой спадарожнік! — прысутнаесць. Проста прысутнаесць у май жыцці. Бязвольна іду хоць за драбнусенькім хаценнем. Такім драбнусенькім, што самой цяжка яго распазнаць. Імпульс, які дае твая прысутнаесць, — усыщешны каменьчык, кінуты на дно маёй

засятаі душы. І там ужо ня так і пуста. На кароткі час. Зусім кароткі. Каменъчык пераутвараецца ў пясок. Сыпучы пясок.

Solus cum solo non cogitabuntur orare «Pater noster». Мужчына і жанчына сам-насам наўрад ці будуць съпяваш «Ойча наш». Дзякую за тваё «Pater noster».

У кожнага свая бездань. Ты – нітачка, за якую я хапаюся абедзьвюма рукамі, спрабуючи выкараскацца з маёй бездані. Танюткая нітачка.

Дзе набрацца моцы, каб жыць? «Не цурайся агнявое спакусы, дзеля выпрабаваньня вам пасыланае, хоць бы дзіўнае здарылася вам».

Не абрывайся, нітачка!

У кубку чорнай кавы – гаркота майго жыцьця. Ты ведаеш, як я люблю каву. Часта, і без цукру. У гэтым кубачку – цэлы сусьвет. Сатканы з эмоцыяў, пачуцьцяў, думак. Гляджу ў бездань чорнай кавы. Грэю да-лоні аб кубак. Мне не хапае цяпла...

Здаецца, так проста жыць. Дыхай і дыхай. Толькі пустэча пашыраецца, цісьне, расьпірае нутро, мкне, вырываецца з душы, каб зыліцца з паветрам. Мне баліць. Скразны боль даводзіць да адчаю. Адчай спадае ў пустэчу, раствараецца ў ёй, робіцца безаблічным, такім самым пустым. І маса зноў мкнецца вонкі. Замкнутае кола безвыходнасці. І боль.

Трэба было б ганарыцца болем, казаў Наваліс. І – не спакушай радасцю пакутаў Бога. Біблія. Два бакі аднаго болю. А пустэча бязьмежная.

Я намагаюся знайсьці сэнс. Толькі-толькі, здаецца, намацаю крапку апоры, як яна высьлізвае з-пад ног. Руйнуецца ўся будыніна з думак-цаглінак, прызначаная быць сэнсам майго жыцьця. Ізноў я на ростанях. Ёмістae слова. Тут разьвітваюцца з перажытым і ня маюць нават уяўленыя пра кірунак, куды крочыць далей. Ростані – бездань сумніву. Крапка адліку, дзе я вольная зрабіць выбар: верх ці ўніз, уперад ці назад. Праклянёныя вертыкаль і гарызанталь! З цэнтрам – на ростанях...

Хай гучыць для цябе песня падзані!

У тваім вакне – неба. Далёкае і блізкае. Аднойчы – у чорных навальнічных хмараах. Працятае вострымі пальцамі маланкі. Халоднае, страшнае. Ад магутнай прыроднай бясконцасці ў часе і прасторы. Вечер. Скразнікам расчыненыя дзъверы.

«Я памірала. Тысячу разоў». Я магла б зыняць двукосьце...

Гляджу на цябе. Гэтае сузіраныне адбіваецца ў тваіх рэпліках і вяртаецца дзіўнымі аскепкамі маіх думак. Мне ня сумна. Мне ніколі не бывае сумна.

Маё жыцьцё бесъсюжэтнае. Няма вялікіх трагедыяў і няма вялікіх узылётаў. Няма заблытанай інтрыгі. Няма назаўсёднага каханья. Празаічная рэфлексійнасць – у ёй няма патрэбы.

Я пасябравала з бяssonынцай – адвечнай спадарожніцай усіх самотных. Я палюбіла ноч. Калі поўня. Поўня са зрэнкамі маёй адзіноты.

Пастка памяці... Баюся назваць мужа не яго імем (грэх судакрананьня?)...

Мой прызнаны абранынік! У нас былі ўсе шанцы стаць Музай і Генiem... Цяпер – жывем паралельна. Простая аксёма геаметрыі: паралельныя прамыя ніколі не перасякаюцца. Паводле гэтай аксёмы, лініі нашых жыцьцяў ня могуць нават судакрануцца. Сэнс паралельнага жыцьця падаецца недасягальным дзеля разумення.

Наканаванасьць быць Музай. Натхняльніцай і жорсткім ценем. Верх і ніз. Маствацтва і побыт. А я? А я, хутчэй, сярэдзіна. Няма моцы ўзыняцца, і гонар не дае ўпасыці. Цяжкая пакута – быць сярэдзінай. Імя ёй – жонка.

Праз гэтую ролю я гублю ўзмест свайго «я». Вышуканы, выпакутаваны ўзмест. Ён дае мне свабоду, найперш, ад сябе самой. Я імкнулася быць добрай жонкай – а страціла годнасьць Музы...

У кожнага свой абсурд. Вонкавы ці ўнутраны. Хто ведае, які з іх найцяжэйшы? Які непераадольны?.. А я не здольная нават пазайдзросыціць тым, у каго ёсьць мэта, каб жыць...

У наркатачным сыне я чакала Гадо. Ня ведала, хто ён і дзеля чаго чакаю. З жахам вярталася ў гэтае жыцьцё і бачыла побач з сабой таго, каго зусім не жадала бачыць. І прыходзіла ў адчай, бо побач не было таго, з кім хацела б падзяліць маю абсурдную ноч. І я чакала, чакала Гадо. Містычны пробліск съядомасыці ў падсъядомых супярэчнасцях майго жыцьця. Знак колькігадовай даўніны – чаканьне. Чаканьне са спустошанай, але расхінутай душой. І я чакала Гадо...

Першыя – рэдкія, буйныя – кроплі. І – зынянацку – залева. Летняя, шквалістая. Сыцюдзённая вада апякае плечы. Дробныя лужынкі хутка зыліваюцца ў адну – хуткаплынную, на ўсю дарогу. А я так і стаю. Па костачкі ў вадзе. Ахутаная крышталёвымі нітамі дажджу. Прымружаю вочы: скроў яго шэрную съянну нічога не відаць. Мне няма куды ісьці, няма куды съпяшацца. Мой дом – залева.

Балюча стогне неба. Вада. Ногі пяшчотна засыціла ўзыняты ёю пылок. Мяккі, утульны, нават цёплы. Кроплі. Цяжкія, халодныя. Я стаю, раздробленая на кроплі дажджу. На мільёны кропляў. Я – дождж. Ніякаваты, безаблічны. Птушынай чародкай разълятаюцца кругі на вадзе. Присядко на кукішкі і спрабую злавіць птушку-колца ў далоні. Рудаватая вада зьбягае скроў пальцы. Дзіцячая забаўка! Яшчэ адно колца. Пляскаю па ім далоньню. Разьбіваецца ў пырскі. Насустроч кроплям з неба...

Я пішу лісты. Лісты ў нікуды. Бо куды ж мне іх адаслаць?.. Лісты без адрасату. Дзёньнікавы запіс. Яго лёс – быць прачытаным калісьці і зынішчаным. Спалю лісты. Адзін за адным. Аджылі. Занатаванае адбалела. Бязважкі попел – вось вартасыць бяssonных начэй. Толькі бяздонная памяць прыхавае да часу шчымлівы водгук, каб потым ён рап-

тоўна, пад узьдзеяньнем нейкай вонкавай драбязы, розгаласам перажытага разъбегся колцамі на вадзе...

У лаканічнай простасыці – бездань сумніву. Я намагаюся прайсьці па яе ўскрайку, а падаю ўніз, ніжэй, ніжэй. Дзе я? Па-за часам? Па-за сабой?..

Ёсьць рэчы, непадлеглыя разуменю. У спробе асэнсаваць іх знутры – таксама сумніў. Анатамаваць свае думкі і пачуцьці – запаветны рубікон усіх пакаленіяў. Стосы прац мысьляроў – паверхня сумніву. Хаатычная супярэчлівасыць мазаічных паверхняў – маё жыцьцё. Напоўніцу...

Я іду ўперад са спадзяваньнем на сваю інтуіцыю. «Лэх-лэха!» Устань і ідзі! І я іду. «Не сумнявайся!»

Іду адна. Вось і ты, мой часовы спадарожнік, съпяшаецца адараўцаца ад мяне. Асыцерагаецца майго каханья, маёй любові, майго шляху. Ты здольны абысьці бездань.

Я – жанчына. У прыземленасыці маіх звычак – зямны пачатак. Я моцная і слабая. Я баюся чорных кошак і не люблю спаць адна. Я варажу на рамонках, восеньскіх, абрываючы белыя, ледзь не празрыстыя пляёсткі. У іх кволасыці – мройная надзея: «сваёй назавеш».

Няма чаго зазіраць у сваю душу, калі там пустэча. Засталіся толькі скамечаныя рэшткі спляжаных пачуцьцяў. Разгарнуць, разгладзіць, аднавіць. Спрабую. Маленькі прамяністы шматок цеплыні ў халодных далонях. Ацішэлы, трапяткі. Лагодны водбліск даўно мінулай шчасльівасыці. Прабач, зганьбіла, расыцерабіла...

Стомленасыць. Адсюль – вывернутая съядомасыць. Нібы сядзіш у сваёй шкарлупцы ці гойдаешся на танюсенькіх ножках. Раз, два, тры. Раз, два, тры. Нічога не кранае. Проста гойдаешся, гойдаешся. Раз, два тры...

Крык дзіцяці. Ён разбівае маю шкарлупку. Такі пранізлівы крык... Крычыць. Чаму крычыць? Кароткае «съціхні». І палёгка – крык зыціхае на некалькі хвілінаў.

Цішыня. Стомленыя цела, розум... Раз, два, тры. Чаму не крычыць? Забаўляецаца цацкамі. Добра, вельмі добра. Можна зноў гэтак ціхенъка «раз, два, тры». Раз, два, тры.

Колькі хвілінаў прайшло? Пяць, дзесяць? Трэба завесыці гадзіннік. І выцерці пыл. Шэры-шэры пыл. Ён ахінае маю съядомасыць. Такі мяккі, цёплы пыл. Стомленасыці.

Паглядзець дзіця. Выцерці пыл. Завесыці гадзіннік... Раз, два, тры... А, пакарміць, вядома, пакарміць дзіця. Толькі... Раз, два, тры... раз, два, тры.. Пыл ня трэба, гадзіннік ня трэба... Ага, пакарміць, пакарміць... Раз, два, тры...

Крык.

Забываюся. Ведаю, боль пройдзе. Пройдзе, пакінуўшы вечны сълед у маёй съядомасыці. Сълед сумненіяў. Сълед ваганьяў. Сълед узвышэніяў і падзеніяў. Вечны сълед болю.

Цеплыня сыходзіць у нябыт. Згаслая надзея адзінотнікаў. Мне б расплакацца. А сылёс няма. Няма жаночых сылёс. Шчодрых, наўголас, з палёгкай. Так прыходзіць разуменье сылёс мужчынскіх, нябачных, толькі адчутых. Так прыходзіць усьведамленье сваёй жаночай існасьці. Так адбываеца вяртаныне. Маўкліва-тужлівае вяртаныне да сябе самой. Вяртаныне праз разгубленасьць і сумніў. Праз ростані...

Дождж. Марудны восеньскі дождж. Час, калі разгубленасьць перавышае берагі съядомасьці і маё «я» распадаеца на краплі гэтага дажджу.

Усе мае інтэлектуальныя пошуки заканчвающеца асэнсаваньнем фізіялогіі каханьня. Я съмлюся. Я здольная съмяцца з сябе. Я рагачу ад дысанансу паміж безданню сумніву і фізіялогіі каханьня – простай, немудрагелістай і... звыклай. «Бо думкі цялесныя ёсьць съмерць, а думкі духоўныя – жыцьцё і мір». Я съмлюся. Падзеньне з вышыні?.. Унутраны спакой. І съмех. Неўтаймоўны съмех з сябе. Съмех з чалавечай прыроды. З дарэмных пакутаў. Усё завяршаеца фізіялогіі каханьня. На съметнік — надзею паразумеца! Я нічога не страціла і нічога не набыла. Задавальненіне? Некалькі імгненіяў раўнавагі – вынік марных спадзіваньняў. Имгненіне, насычанае гукамі, пахамі, колерамі і... ценямі. Имгненіне, расцягнутае ў жыцьцё. Имгненіне, пераўтворанае ў цёплы ўспамін... Божая ласка...

Лагічнае завяршэніне?.. «Фізіялогія каханьня... Адпачывае кіт са сваім двухметровым пенісам. Кажан – *penis libre*. Жывёлы з косткай у пенісе. Значыць, «косткастый»...» Анатомія і фізіялогія двух чалавечых целаў. Мужчына і жанчына. Гэта не блюзынерства. Гэта мой съмех. Замест страчанай здольнасьці плакаць. Вазьмі часьцінку майго съмеху! Вазьмі часьцінку майго болю! Табе не пагражае вар'яцтва. «Калі ўсё зноў усмокчацца ў матку часу, хаос вернеца на зямлю, хаос – гэта партытура рэчаіснасьці». Гэты хаос варты съмеху! Гэты хаос варты раздуму. Гэты хаос варты любові...

Выратавальны кубак кавы. Я зноў пачынаю жыць.

Няма вершаў. Ніводнага радка, ніводнага слова, ніводнага сугучча. Толькі пранізьлівы крык маўчаньня.

Унутраны спакой прынёс слова. Выверанае маўчаньнем, яно аголене ў сваёй дакладнасьці. Прамовіць? Пакласыці на паперу? Захаваць у памяці (такой юрлівай і ненадзейнай)? Я выношу цябе, слова, у съвет. Ты, недасканалае, – вартae адноснасьці чалавечага вымярэнья.

Напісанае вывяраеца часам. Роздум, вызвалены ад пачуцьцяў, занатаваць прасыцей. Натхненіне вымушае пісаць узынёсла. Эмацыйны ўсплёск выклікае бязладдзе. Патрэбныя толькі ўнутраны спакой і раўнавага. Гэта ступень свабоды.

Парадаксальнасьць мысленія вынікае з абсурднасьці жыцьця.

Спраба адчуць паўнай, зазірнуць далей, асэнсаваць глыбей завяршаецца невымернай адзінотай. Яна правакуе бясконцыя ў часе пошуку і бездань сумніву. Звышмера чалавечага быцця.

Колькі адзінокіх людзей! Мы шукаем нейкае выйсьце, каб перарваць замкнутае кола адзіноты, каб выплюхнуць набалелую горыч і адчуванье нікчэмнасці і непатрэбнасці. Мы шукаем роднасныя душы, але дарэмна. Мы жадаем аддаць нашыя душы камусці і каб іх прынялі як самы дарагі і запаветны дар — але дарэмна. Кожны засяроджаны на сабе. І кожны хоча жыць. Мы шукаем у людскім натоўпе асобаў адметных. Спадзянемся, яны ведаюць, для чаго нам дадзенае жыццё. А як толькі яны прыадкрыюць сваё патаемнае, відаць тыя самыя адзінота і пытаныні. У вечным пошуку мы растварамося ў натоўпе, зылівамося з мноствам такіх, як мы, і няспынна рушым кудысці. Жыццё?..

Роспач. Амаль раўнаважная адчаю. Толькі больш глыбокая, балючая, безнадзейная. «Жыццё пачынаецца па той бок адчаю».

Зьнямелая ноч. З дрэваў абліятае апошняя лістота. Кружляе ў халодным паветры і ціха кладзецца на зямлю. Прамерзлу, зъмярцвелую. Я зьведала, як разьвітвацца з каханым. І кахаць... Я зьведала, як у шлюбе – не кахаць. Калі кожная нач любові – душа навыварат. «І плоцьцю і духам...» Недасягальнасць? Вялікая спакуса (даруй, Божа!). Грэх кроку назад.

Я раскладаю свой шлюб на часткі. Я выпрабоўваю на вернасць сваё каханыне. Я прыходжу да вар'яцкай высновы: я асуджаная на самадастатковую адзіноту... Дзе межы самапаглыбленія? Звышчалавек? Бог у душы? Вар'яцтва за кратамі?.. Я выварочваю сваю душу! Я выварочваю сваю съядомасць! Мне ўжо не баліць. Я забываюся на мінулае, каб не напрарочыць сабе будучыню. Досьвед. Цяжар за плячыма? Падмурак мудрасці? Заклік ісці далей?.. Азяблая душа шукае спакою. Адарваны лісток на съюздённым ветры. Банальны вобраз самоты.

Пункціры памяці... Я прачынаюся з думкай пра пачаты дзень, які трэба напоўніць зьместам. Кідаюся ў штодзённую мітусьню. Съяшаюся. Па завядзёнцы. Страх страціць арыентацыю ў часе. Колькіхвільнія бязьдзейнасць палохае магчымасцю ўнутранага сузіраныя. Упэўненасць у Божым пачатку маёй душы не зьнішчае разгубленасці і сумніву. Я – жанчына, маці, жонка... Сумясціць несумяшчальнае ў адзіным вымярэнні – часе. Поўная мера аднаго складніка «я» патрабуе зьнявагі другога.

Дзьве грані майго «я» – боль і съмех. Паміж імі – сумніў. Я адпрэчваю ўсе фрэйдаўскія досьведы! Я адпрэчваю ўсе тэорыі быцця! Маё жыццё – імгненіні... Бязмежныя імгненіні...

Асуджанасць і абранасць. Парадаксальнасць і лагічнасць. Перা-

кананьні і сумненъні. Асобасная існасьць і жаночая сутнасьць... Адвечныя канфлікты. Выбар і адказнасьць за яго. І... апошняя справаздача...

«Я» ператвараецца ў «не-я». Ступень свабоды? Ці ступень вар'яцтва?.. Мой сымех.

Полымя памяці... Я выйшла ад доктара, а ты... з назьбіранымі ля бальнічнага корпусу рамонкамі. Драбнусенькія цнатлівія рамонкі. Сонца...

Мой абранынік! Табе не відаць, як я змагаюся за нашае кахраньне. Сузіраючы дым першай ранішняй цыгарэты, я пачынаю курс «псіхатэрапіі».

Ты прыгожы. Ты таленавіты. Ты моцны. Ты любіш нашае дзіця. Ты смачна гатуеш. Ты ведаеш мае звычкі. Ты – як ніхто – ведаеш маё цела, такое чуйнае да тваіх жаданьняў... Божа, даруй! Ня дай памерці кахранню...

Амаль малітва.

Ты стварыў сабе сусьвет, і мне няма ў ім месца. Там валадарыць маўчаныне скульптураў, а я жывая. Ты агарадзіў яго съянай – я засцілася звонку. Бясконцая мёртвая съяна. Змураваная з халодных камяней. Шчыльна, акуратна. Камень на камень. Месцамі – насыпех. Каб ніхто не пасьпей зазірнуць у прасьвет.

Я іду ўздоўж съяны. Намагаюся адшукаць хоць якую шчылінку, хоць які нетрывалы каменьчык. Я грукачу ў тваю съяну. Ты ня чуеш. Съяна пашыраецца. Пачынаю бегчы. Крычу. Толькі бясконцая непранікальная съяна. Бягу. Падаю. Караскаюся. Зьбіваю ў кроў рукі і ногі. Съяна праастае ў зямлю. Чорная плодная зямля ўжо каменнная і мёртвая. Я б'юся аб съяну. Грукачу. У гэтym грукаце – агонія кахрання. Кахрання, што памірае на маіх руках...

Я сыходжу ад цябе. Не адчуваеш...

У музай ёсьць крылы? Я адгадую сабе крылы. Колькі ўзмахаў – і ўзынімуся над тваёй съяной. Ты заўважыш мяне? Мяне, па-над съяной. Мяне, далёкую. Мяне, свабодную... Я съмлюся. Ты па той бок съяны. Не хочаш яе зруйнаваць. Быццам гэта адзінае непахіснае і надзеянае, што ёсьць у съвеце. А ты здолеў бы зрабіць камяні жывымі...

Сумёты памяці... Пацалунак у далонь. Подых кахрання... Сённяня працягваю далонь не табе. З адбіткам твайго кахрання. Хто з вас, мае цяперашнія спадарожнікі, здагадаецца яе пацалаваць? Каб съцерці той пацалунак. Каб вызваліць маю памяць. Каб я здолела памыліцца ў імёнах і датах. Хто адважыцца?.. Пячатка віны. Жорсткая памяць.

Віна вырастает з супярэчнасці паміж памяцьцю і болем. Памяць няўмольна вяртае назад. Зьдзірае покрыва крыўды. Высьвечвае самае съветлае. Самае азоранае. Боль ад страчанага зынішчае магчымасць вярнуцца. Застаецца зашклянелы ўспамін – ціхая радасць. Ад спазнанага. Абраная форма жыцця? Усъміхаюся...

Я пакідаю табе (мой Геній!) летуценьні – камяні з маймі абрысамі. Я пакідаю табе полымя – майго каханьня. Я пакідаю табе попел – маіх надзеяў. Ты вольны ажывіць птушку...

Гэта мера маёй любові.

Дождж. Восеньскі дождж, павянчаны з самотай. Шэры дзень, шэрае неба, шэрае паветра. І чорныя бліскучыя дрэвы, маўклівия ў сваёй зацятасыці. Я стаю пад дажджом. Падстаўляю яму свой твар. Змакрэлыя валасы, адзеньне, боты.

Я раствараюся ў халоднай вадзе. Я зыліваюся з шэрым дажджом. Стромкія палосы вады. Гукі прыглушаныя, колеры съцертыя. Мільёны крапляў разьбіваюцца аб чорную зямлю. Пырскамі разгубленасыці. Пошум дажджу. Мокры твар. Ачышчальная плынь вады змывае боль. Неба плача маімі съязьмі.

Поўня. Жоўтым вокам яна зазірае ў вакно. Выходжу насустроч гэтай адзінай пляме съятла ў чорнай прасторы. Я імкнуся да глыбіні. Неспатольная прага знайсці спакой. Пытаныні, народжаныя з майм нараджэннем. Пытаныні, прамоўленыя шэптам. Пытаныні, вымкнутыя ў крик. Пытаныні, якія паглынаюць магчымасыць адказу...

Мае бязважкія ростані! Бясслоўная сувязь думак губляеща ў абшарах падсвядомасыці. Прычыны і вынікі пераблытаныя. Размытыя межы ісьціны. Съцертая мяжа «я» – «не-я». Законы съядомасыці – суцяшэнне для цікаўных. Як падлічыць безыліч?.. Поўня. Россып зорак. Крыж чалавечых галактык.

Набрынялае вадой паветра. На лужынах, незамутнёных, празрыстых, зылёгку калыхаеща пажоўклае лісьце. Восень. Вандрую ў пошуках сваёй, летній, лужыны. У гэтай – адбітак жаночага твару. Стомленага. Хударлявых рук. (Пасталела, па старэла. Почасту зазіраю ў люстэрка і не пазнаю сябе. Толькі вочы тыя ж – сумныя. Як на дзіцячых здымках: вялікія сумныя вочы і вясёлая ўсмешка...) Аднекуль зъляцела павуцінка. Пакружляла, прысела на ваду і – перакрэсліла твар. Стала зусім вусыцішна. Лужына ня тая...

Імжыць. Я збіраю ў далоні дождж. Крапля-крывінка скацілася з прозылак кляновага ліста. Другую краплю падхапіла з ляза травы, сакавітай, неспадзявана зазелянелай пасля верасьнёўскіх дажджоў. Яшчэ адну рупліва сабрала з пляскатых каменьчыкаў ля лужыны. Так, крапля за краплій, назьбіралаася жменька дажджу.

Я прынясу яе, сагрэтую апошнім сонечным цяплом, у твой дом. Жменька дажджу з пахам прэлага лісьця. П'янлівы водар нашага каханьня...

Сыцінутая ў дробную краплю, я забылася на сваё чалавечасе жыцьцё. Забылася, хто я такая, дзе мой дом, з кім жыву. Я схавалася за шкло

кроплі і адтуль назіраю за зъменамі размытых абрысаў навакольнага съвету. Бязмоўе. Я помню толькі дождж, яго пошум, пах сырасыці. Адбіткі сонца ў лужынах. Зноў дождж. Нечыя твары. Не пазнаю іх. Доўгае, карпатлівае перабіраныне літараў, перастаноўка словаў і сказаў (мая праца? гульня?). Абрыўкі фраз. Крык дзіцяці. Сымех... Рассыпаная мазаіка жыцьця. Тут валадарыць памяць. З яе капрызу складаюцца ма-люнкі, неакрэсленныя згадкі набываюць пахі і колеры. Гэтае ўяўнае жыцьцё такое супаднае гарманічнай акругласыці кроплі, што я зынікаю ў мурожным съне.

Час ад часу вонкавы шум прарывае тонкую абалонку. Ён парушае маё кроплевае існаваныне, вымушае штосьці рабіць. Я раблю. Сыпяшаюся. Ня гэтак. Раблю нанова. Згода. Ветлівая ўсьмешка. «Дзякуй!» – «Няма за што»... Усе высілкі – каб вярнуцца назад, у празрысты съвет кроплі.

Тут няма ценяў. Цені ня менш значныя за сваіх уладальнікаў. Праз цену я адзначаю сваё існаванне. Кожны яго рух нагадвае мне: пасыля ўдыху я павінна зрабіць выдых, а пасыля выдыху – удых. Нерухомы цену выклікае трывогу: я забылася нешта зрабіць? Удых – выдых, выдых – выдых. Паварушу рукамі, нагамі. Ёсьць. На мой задзірыста-безнадзеіны сымех цену безгалоса страсянецца ў адказ... Замкнёная ў кроплю, я страчаю цену – адзінае съведчаныне майго існаваныня.

Бязьдзейнасць. Грувасткая цішыня паглынае шум майго жыцьця. Бязмэтнага, незразумелага... Хаос. Абсурд. Я пакідаю іх па-за межамі недатыкальнага шклянога съвету. Дзень у дзень, нач у нач маўклівае сузіраныне з ракурсу кроплі... Дождж...

Я ажываю на тваім – мой спадарожнік, напрарочаны болем! – ложку. Адагрэтая тваім дыханынем. (Мой каханы, ты яшчэ ня ведаеш усіх перавагаў жыцьця з кропляй!) Прамяністым колцам згарнуўшыся на тваіх вуснах, я спаталю тваю смагу. Падатлівая, я магу прыняць любую форму. Далікатнай хвалій атуліўшы тваё цела, адгукаюся на кожны яго рух... Я... я захлынаюся пяшчотай тваіх дотыкаў... Мне... не хапае чагосыці... здаецца... паветра... удых – выдых... удых – выдых... Успомніла... я – жанчына. У мяне зьявілася цела. Цёплае цела. («Мне горача пад гэтай коўдрай!» – «Скінь!») Простая – чалавечая – цеплыня разыліваецца наўкол. Я чую твой голас. Словаў не разъбіраю. Толькі голас. Цеплыня. Вастрываты водар прынесеных у кватэрку кляновых лістоў. Да яго прымешваецца нейкі знаёмы пах. Кавы. («Калі ты пасьпей згатаваць каву? Я не магу адараўца галаву ад падушкі.») Абедзьвюма рукамі трymаю вялізны кубак з чорнай – моцнай, без цукру – кавай. Без дай прычыны ўсьміхаюся, пазіраючы на свае голыя – бессаромныя – ногі (схаваць пад коўдру?). Усьміхаюся...

Па шыбах барабаніць дождж. Адбівае тайнапіс нашага жыцьця. Бязьмежнае імгненыне пераадолела час. Час спынены. («Паглядзі, усе гадзіннікі ідуць па-рознаму». – «А, здарaeцца.») Раўнаважныя слова

і думка. Жыцьцё пачынаеца тут. («Ты пра што цяпер думаеш?» – «Ні пра што. Мне добра. Тут. З табой.») Незаўважна сыходзіць нач...

А на досьвітку, пакінуўшы сълед – вільготную плямку на тваім ложку, я зноў съціскаюся ў халодную кроплю восеньскага дажджу.

«...Час плакаць, і час съмяяцца... час абдымашь, і час ухіляцца ад абдымкаў... час маўчаць, і час казаць...» І памяць дажджу. І памяці дождж...

Пасыля дажджу надыходзіць цішыня. Куды раптоўна зьніклі вецер і хмары? Прыродная абыякавасць да ачужэлых дамоў і іх мітусылівых жыхароў з іх жаданьнямі і марамі.

Цішыня поўніцца ценямі спакою. Спакой і зацятасць. Праз абалонку маўчання цяжка прабіцца гукам. Я бачу, як рухаюцца вусны (ты – хто? спадарожнік! – зъвярнуўся да мяне), а голасу ня чую. Нешта па-за гукамі, па-за словамі. Няўлоўнае. Я ня здольная адчуць.

Ты правакуеш мяне на адказ. Наважваюся сфармуляваць думку. Складаю гукі ў словы, слова ў сказы. Дзейнікі, выказынікі. Нікому ўжо не патрэбны адказ. Адрынутая думка. Пыл размовы паглынуты цішынёй. Усёабдымнай цішынёй... «Напачатку было Слова»...

Мае спадарожнік! Дзе вы?.. Мне трэба спыніцца. Трэба азірнуцца. Трэба паклікаць... Слова... Знайсыці патрэбнае слова...

Спіняюся. На імгненьне. Першы сънег. Загадаць жаданьне. Загадаць жаданьне. Што найважнейшае?.. Доўгачаканы першы сънег. Надзея. Загадала. Спраўдзіцца. Павінна.

Іду па засьнежанай дарозе. Ценямі дрэваў пазначаны шлях. Боль, што здаваўся нязбыўным, боль, пранесены праз съпякоту і залевы, ціха згасае на маіх халодных сълядах...

Я выбеліла сваю памяць. Бяспамятная, крочу наперад. Малюю рамонкі на сънезе. Кветкі няпэўнасьці...

Тонкія чалавечыя повязі. Невідочныя, неспасыцігальныя. Ці вытрымаюць адлегласць? Адлегласць у прасторы. Адлегласць у часе.

Белым сънегам віруе надзея...

Мае ненапісаныя нататкі. Радкі, сабраныя ў жменьку. Калюткі шарык насымешлівых словаў. Я кідаю яго ўперад. Ён коціцца, абмінаючы маіх спадарожнікаў, і паблісквае адказамі на незададзеныя пытаньні. Куды рушым? Да неба.

Мой іншасцівлены спадарожнік!

На завейных ростанях я працягваю табе руку. Я іду наперад. Па белай зямлі. Дзесьці ёсьць цяпло...

Ёсьць кубак чорнай кавы...

